

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ з курсу «ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ» (для заліку)

Тестове завдання 1.

Етнонаціональна проблематика є предметом дослідження цілого ряду соціально-гуманітарних наук (етнографії, етнології, етносоціології, етнополітології, етнопсихології тощо).

Ви повинні з наведеного переліку виділити ті визначення, що характеризують специфіку етносоціологічного підходу.

1. Вивчення соціальної обумовленості етнічних явищ, а також впливу етнічного фактора на соціальні процеси.
2. Дослідження походження, розвитку, особливостей різних націй і етнічних спільнот, їхньої культури.
3. Дослідження процесу і механізмів становлення і розвитку етнонаціональних спільнот як суб'єктів соціального життя.
4. Дослідження національних форм суспільного розвитку, еволюції людства в його єдності і національному різноманітті.
5. Етнічні спільноти вивчаються як елементи соціальної системи, цілісні соціальні організми.
6. Об'єктом дослідження є люди тієї чи іншої національності з урахуванням їх приналежності до відповідної етнічної групи.

Тестове завдання 2.

Нижче перелічені ті ознаки, що розглядаються як визначальні з позицій різних трактувань сутності нації.

Вам пропонується вказати ту головну ознаку, що несе особливе навантаження, яка є ключовою в трактуванні нації як насамперед...

1. політичної спільності _____
2. соціальної спільності _____
3. психологічної спільності _____
4. культурної спільності _____
5. історико-генетичної спільності _____

(Впишіть відповідний номер із наведеного нижче переліку)

Ознаки нації:

1. Спільність походження, кровне споріднення
2. Спільність історії ("історична пам'ять")
3. Спільність території, місця проживання
4. Наявність історичної території, "рідної землі"
5. Наявність державності
6. Спільна релігія, вірування
7. Спільні звичаї, традиції, цінності, уклад життя
8. Спільність економічного, господарського життя
9. Спільність мови
10. Спільна громадянська культура
11. Національна література, музика, фольклор
12. Спільні політичні інтереси
13. Єдині юридичні права й обов'язки
14. Усвідомленість своєї приналежності до даної групи, внутрішнє почуття спільності: "ми - почуття"
15. Спільність психологічного складу, характеру.

Тестове завдання 3.

У гуманітарних науках і політико-правовій практиці використовується поняття "нація" у двох його значеннях: як політичної й етнічної категорії.

Які з наведених визначень ґрунтуються на політичній концепції нації? (укажіть номери цих визначень). Які з них можуть бути віднесені до етнічної концепції нації?

	<i>Укажіть номер відповідного визначення</i>
1. Політична концепція	
2. Етнічна концепція	

1. Нація - це культурно-політична організація території.
2. Нація - це етнічний колектив, що усвідомлює свою спільність та політично організований у формі національної держави.
3. Під нацією ми розуміємо етносоціальну спільність людей, об'єднаних в органічне ціле усвідомленням своїх економічних, політичних і культурних інтересів.
4. Нація є багатоетнічне за складом утворення, основними ознаками якого є територія і громадянство.
5. Нація - це спільність людей, об'єднаних спільним походженням. Генеалогія (спільне коріння), мобілізація народу, рідна мова, звичаї і традиції - от основні елементи, що утворюють націю.

Тестове завдання 4.

У сучасній науці представлені три наукові напрямки, що по різному пояснюють природу етнічних утворень (етнічності, етнічних груп, етнонацій). Це примордіалізм, конструктивізм і інструменталізм. Визначте, до якого з напрямків можуть бути віднесені наведені нижче формулювання (укажіть їхні номери).

	<i>Укажіть номер відповідного визначення</i>
Примордіалізм	
Конструктивізм	
Інструменталізм	

1. Етнічність - це об'єктивна даність, природна характеристика соціальної приналежності до спільноти. Це найбільш архаїчний спосіб самовизначення особистості, найбільш стійка характеристика її свідомості.
2. Які би об'єктивні коріння не мала етнічність, вона, у кінцевому рахунку, являє собою продукт масової свідомості, спонтанну форму ідеологічного відображення й освоєння соціального середовища.
3. Почуття приналежності до тієї чи іншої групи потрібно людині як форма, через яку реалізується необхідна йому соціальна комфортність, і яка використовується ним для досягнення певних соціальних цілей.
4. Етнічність - це сукупність тих соціокультурних рис, що, виявляючись на індивідуальному рівні, визначають специфіку кожної етнічної спільноти, диференціюють її від інших аналогічних утворень.
5. Етноси ... є розумова конструкція, свого роду "ідеальний тип", що використовується для систематизації конкретного матеріалу, тобто вони існують винятково в думці істориків, соціологів, етнографів.
6. Етнічність - це репертуарна роль, обрана спільнотою для досягнення впливового положення на суспільно-політичній сцені.

Тестове завдання 5.

Нижче наведений ряд визначень специфіки нації як форми соціальної спільності людей. Вони підібрані таким чином, щоб проілюструвати найбільш характерні особливості об'єктивного і суб'єктивного підходів до виділення ознак нації. Ознайомтеся уважно з наведеними висловленнями і виділіть з них ті, котрі найбільш характерні для:

	<i>Укажіть номер відповідного визначення</i>
1. Об'єктивного підходу	
2. Суб'єктивного підходу	

1. Нація - це історично сформована, стійка спільність людей, для якої характерні спільність економічного життя, мови, території і певних рис психології, що виявляються в особливостях її культури і побуту.
2. Нація є соціально мобілізованою сукупністю індивідів, які вірять, що вони об'єднані деякою сукупністю характеристик, що відрізняють їх від інших, і прагнуть створити свою державу чи зміцнити існуючу.
3. Нація існує там, де люди вірять у те, що вони складають таку, або там, де люди мають почуття приналежності до співтовариства, що вимагає чи шукає свого вираження в автономній державі.
4. Нація - це організація людей, що компактно проживають на спільній території, об'єднані спільністю долі й культури, говорять однією мовою, мають спільне походження, почувують і усвідомлюють свою приналежність до цієї спільноти.
5. Нація є історично сформована культурна спільність. В основі нації лежать культурні зв'язки, єдність культури, що є способом життя народу, його буття з усією сукупністю ідеалів, традицій і мови.
6. Нації створює людина, нації - це продукт людських переконань, пристрастей і прихильностей. Група людей (скажімо, жителів певної території, носіїв певної мови) стає нацією, якщо і коли члени цієї групи твердо визнають певні спільні права й обов'язки по відношенню один до одного в силу об'єднуючого їх членства. Саме взаємне визнання такого товариства і перетворює їх у націю, а не інші спільні якості, якими б вони не були, відокремлюють цю групу від тих, хто стоїть поза нею.

Тестове завдання 6.

Під яким кутом зору повинна аналізуватися насамперед етнонаціональна структура суспільства?

1. Визначення етнонаціонального складу суспільства, чисельності етнічних груп, ареалів їхнього розселення.
2. Визначення соціально-класової, демографічної, освітньої, поселенської тощо структури етнонаціональних груп.
3. Визначення диспропорцій у рівні соціального розвитку різних етнонаціональних груп.
4. Визначення соціального статусу основних етнічних груп, їхнього становища в соціальній системі.
5. Вивчення процесів змін, що відбуваються в етнічних спільнотах.

Тестове завдання 7.

Встановлено, що етнічна ідентичність може коливатися в інтервалі від повного заперечення значимості етнічності, етнічних цінностей (декларування себе як "людини світу") до етнічного фанатизму (тип ідентичності, при якому абсолютне домінування етнічних інтересів і цілей супроводжується готовністю заради них йти на будь-які дії, будь-які жертви.)

Ваша задача: вибрати з запропонованого списку ті показники, по яких можна судити про рівень і тип етнічної ідентичності особистості.

Укажіть номери відповідних пунктів _____.

1. Наскільки важливо для індивіда відчувати свою приналежність до етнічної групи.
2. Оцінка значимості проблеми міжетнічних відносин у загальному переліку актуальних соціальних проблем.
3. Сформованість почуття "ми", співпереживання, солідарності зі своєю етнічною групою.
4. Знання мови, історії, культури свого народу.
5. Ставлення до гасел типу "Росія - для росіян", "Україна - для українців", "Ізраїль - для євреїв" тощо.
6. Місце етнічної ідентичності серед інших видів соціальної ідентичності (громадянин, мати, чоловік, представник професійної, вікової групи тощо).
7. Ступінь прийняття цілей, інтересів етнічної групи.
8. Наявність дискримінаційних установок стосовно представників інших національностей, до "чужих" етнічних груп.
9. Шкала соціальної дистанції стосовно представників інших національностей.
10. Займана позиція в дилемі: "Що вище: інтереси особистості чи інтереси нації?".
11. Переважаючий тип поведінки в ситуації міжетнічних контактів, взаємодії з представниками інших національностей.
12. Прагнення використовувати в повсякденному спілкуванні мову свого народу, дотримуватись національних звичаїв, традицій, норм поведінки.
13. Наскільки ставлення до людей, симпатія-антипатія до них визначається національною приналежністю людини. (Ступінь згоди з тезою "головне - яка людина, а не її національність").
14. Наявність етнічних упереджень, негативного ставлення до інших національностей. На кого вона головним чином поширюється.

Тестове завдання 8.

Поверніться ще раз до наведеного вище списку (завдання 7) і виділіть з нього ті показники, що дозволяють вимірити стан міжнаціональних відносин у Вашому місті.

Укажіть номери відповідних пунктів _____.

Тестове завдання 9.

Як називається принцип, відповідно до якого власна група є осередком усього, а всі інші шкалюються й оцінюються в зіставленні з нею, причому нерідко звичай чужої культури викликають неприйняття, оцінку як "низької культури"?

9.1. Це _____.

9.2. Хто автор цього терміна? _____.

Тестове завдання 10.

Нижче наведений фрагмент інструментарію, що застосовується при вивченні міжетнічних відносин:

Чи згодні Ви допустити представників перерахованих етнічних груп як...

Етнічні групи	Членів Вашої родини	Близьких друзів	Сусідів	Колег по роботі	Мешканців міста	Гостей міста	Взагалі не пускав би в місто
	1	2	3	4	5	6	7
австрійці							
албанці							
англійці							
американці							
араби тощо							

Дайте відповідь на наступні питання:

- 10.1. Як називається цей метод, хто його автор? _____
- 10.2. Які аспекти стану міжнаціональних відносин він дозволяє вимірити? _____
- 10.3. Як інтерпретуються результати, що отримані за допомогою цього методу? _____